

Opća teorija ravnoteže nam govori da marginalni prihod i marginalni trošak predstavljaju ravnotežu na konkurentnom tržištu. Niti jedan prodavalac a niti kupac nisu u stanju da utječu na visinu cijene jer su svojim količinama (u ponudi i potražnji) naprosto marginalni.

Dugo je vremena ova klasična postavka bila neupitna iako se u stvarnosti stavri nisu odvijali kako je to «propisivala» ekonomska teorija. Naš bi narod rekao teorija je išla šumom a život drumom.

Kada se nesavršenosti tržišta više nisu mogle ignorirati pojedini ugledni ekonomisti, i sami djeca – prvenstveno – engleske ekonomske tradicije, kao Joan Robinson i Edward Chamberlin su dali značajne doprinose teoriji o nesavršenosti tržišta. Robinsonova u Engleskoj i Chamberlin u Americi gotovo su istovremeno (1933. godine) pokazali čimbenike koji «remete» idiličnu postavku klasične teorije tržišta o savršenoj konkurenciji.

Moj prijatelj Josip koji aktivno i pedantno prati zbivanja u Hrvatskoj neki mi je dan problem savršenosti/nesavršenosti tržišta interpretirao na problemu: koliko mora biti jedna apoteka udaljena od druge apoteke? Kako je gospodin vremešniji čovjek i redoviti konzument farmaceutskih proizvoda što znači da je izravno zainteresiran glede ovog, u Hrvatskoj, aktualnog problema iznosim neke njegove osnovne stavove.

Ako želimo razviti tržište i tržišni način gospodarstva tada bilo kakav dirizizam neće dati primjerenog rezultata. Ovo znači da nije moguće opravdati pravo (mogućnost) da samoposlugu imamo na dva, pet ili koliko god hoćete metara a nemate pravo to isto ostvariti ako se radi o apoteci. Jednako tako, kaže Josip, možete imati bezbroj kafića i nitko njihovu blizinu ne spori. Naprosto se radi o poduzetničkoj kombinaciji a konkurencija tj. potrošač trošenjem/netrošenjem će ocjeniti da li je ta poslovna kombinacija bila ispravna ili nije.

Istina bog u prethodnom samoupravnom sustavu, posebno na obali, vlasnici restorana i kafića često su se bunili zbog otvaranja novih kafića restorana želeći smanjiti konkurenciju. Tako postoji primjer da je u Biogradu (prije dvadesetak godina) čak donesena odluka da se neće izdavati nove dozvole za otvaranje kafića. Neizdavanje dozvola u Biogradu snažno podsjeća na nemogućnost otvaranja apoteke ako nije zadovoljena odredba Zakona koja govori o minimalnoj udaljenosti dviju apoteka. Ekonomisti bi takvu odluku nazvali podrškom oligopolističkom ponašanju tržišnih subjekata što je nespojivo s tržišnom utakmicom.

Prema tome, odredbe Zakona su neprimjerene i valja ih mjenjati. Nadalje, valja propisati uvjete koje valja zadovoljiti da bi se otvorila apoteka a ne koliko će biti udaljena jedna od druge jer je to potpuno nevažno i neka o tome brinu poduzetnici.

Ipak, kaže moj prijatelj Josip, potrebno je odrediti koliko udaljenosti može biti maksimalno od jedne do druge apoteke. Kako se radi o proizvodima koje izravno određuju zdravstveni standard država mora osigurati svojim građanima, ukoliko nema privatnog interesa, mogućnost nabavke lijekova.

Gospodin Josip ispravno uspoređuje potrebu osiguranja dostave pošte svim građanima i mogućnost nabavke lijekova. Prema tome maksimalna udaljenost mora biti regulirana Zakonom kako bi se građani mogli primjereno snadbijvati lijekovima.

U tom smislu raprava koja se upravo vodi i problemi koje imaju poduzetnici u distribuciji je nepotrebna i ostatak prošlosti kada se je sve propisivalo jer ništa nije funkcioniralo. Potoji zlatno pravilo, kaže gospodin Josip, što može tržište regulirati nema potrebe da se regulira zakonom.